

RECURSOS EDUCATIUS OBERTS PER A LA DOCÈNCIA UNIVERSITÀRIA

Gema Santos-Hermosa

gsantos@ub.edu

 [@gsantoshe](https://twitter.com/gsantoshe)

Sumari

1. Què són els recursos educatius oberts?
2. On trobar-los?
3. Com reutilitzar o crear nous OER i compartir-los?
4. Kit de REA

01

Què són els recursos educatius oberts?

- ✓ Definició
- ✓ Característiques
- ✓ Tipologies
- ✓ Beneficis

Què són els recursos educatius oberts (OER)? Definició

Declaració de la UNESCO (2012) sobre OER:

“materials de ensenyament, aprenentatge i recerca en qualsevol suport, digital o d’altre tipus, que siguin de domini públic o que hagin estat publicats amb una licència oberta que permeti l’accés gratuït a aquests materials, així com el seu ús, adaptació i redistribució per altres sense cap restricció o amb restriccions limitades”.

Disponible versió en català: <https://en.unesco.org/sites/default/files/declaracio_paris_reo_catalan.pdf>

CONGRESO MUNDIAL SOBRE LOS
RECURSOS EDUCATIVOS ABIERTOS (REA)
UNESCO, PARÍS, 20-22 DE JUNIO DE 2012

DECLARACIÓN DE PARÍS DE 2012 SOBRE LOS REA

Principals característiques

Educatius: amb finalitat o aplicació docent

Gratuïts: accés sense cost

Obertura: llicència oberta o en domini públic

Reutilitzables: adaptables, modificables, per a compartir

Altres: innovadors, inclusius, accessibles, sostenibles, granulars, metacercables, etc.

Llicències obertes: Creative Commons (I)

L'autor **reté** la **titularitat** sobre la seva obra **però**, mitjançant les llicències, **permet** alguns drets d'ús.

Reconocimiento (by): Se permite cualquier explotación de la obra, incluyendo una finalidad comercial, así como la creación de obras derivadas, la distribución de las cuales también está permitida sin ninguna restricción.

Reconocimiento – NoComercial (by-nc): Se permite la generación de obras derivadas siempre que no se haga un uso comercial. Tampoco se puede utilizar la obra original con finalidades comerciales.

Reconocimiento – NoComercial – CompartirIgual (by-nc-sa): No se permite un uso comercial de la obra original ni de las posibles obras derivadas, la distribución de las cuales se debe hacer con una licencia igual a la que regula la obra original.

Reconocimiento – NoComercial – SinObrasDerivadas (by-nc-nd): No se permite un uso comercial de la obra original ni la generación de obras derivadas.

Reconocimiento – CompartirIgual (by-sa): Se permite el uso comercial de la obra y de las posibles obras derivadas, la distribución de las cuales se debe hacer con una licencia igual a la que regula la obra original.

Reconocimiento – SinObrasDerivadas (by-nd): Se permite el uso comercial de la obra pero no la generación de obras derivadas.

Llicències obertes: Creative Commons (II)

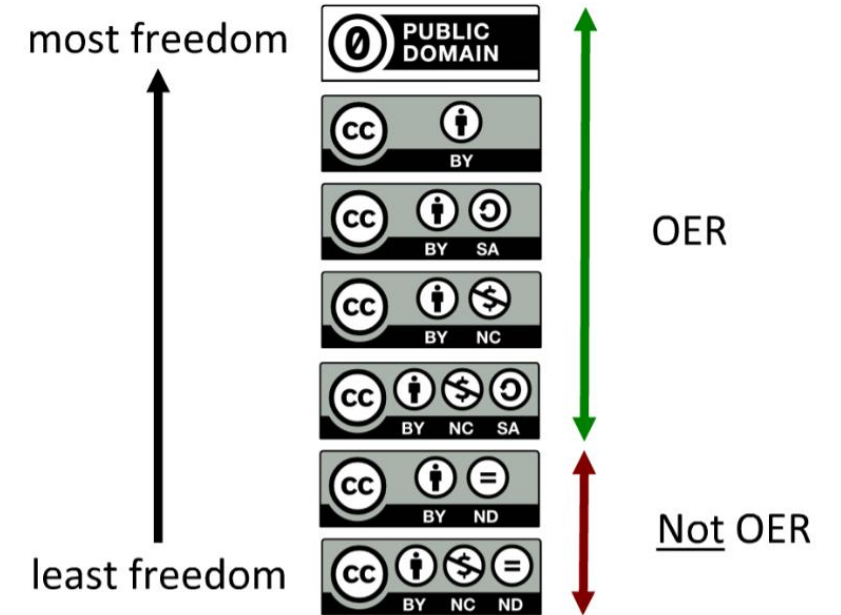
Licencias de Creative Commons

			¿Usarlas de forma comercial?	¿Modificarlas?
Atribución	BY			
Compartir bajo la Misma Licencia	BY-SA			Solo bajo una licencia similar
Sin Obras Derivadas	BY-ND			
No comercial	BY-NC			Solo con propósitos no comerciales
No comercial bajo la Misma Licencia	BY-NC-SA			Solo con propósitos no comerciales
No comercial Sin Obras Derivadas	BY-NC-ND			

En todas es necesario darle el crédito al autor

norfipc.com

<https://www.flickr.com/photos/130001384@N03/16504617862>

Llicències CC i OER (Green, 2014)

4 llicències CC que permeten la modificació i creació d'obres derivades (= Reutilització)

Reutilització: 5 Rs

Reuse: Content can be reused in its unaltered form

Retain: Users have the right to make, archive, and "own" copies of the content

Revise: Content can be adapted, adjusted, modified or altered

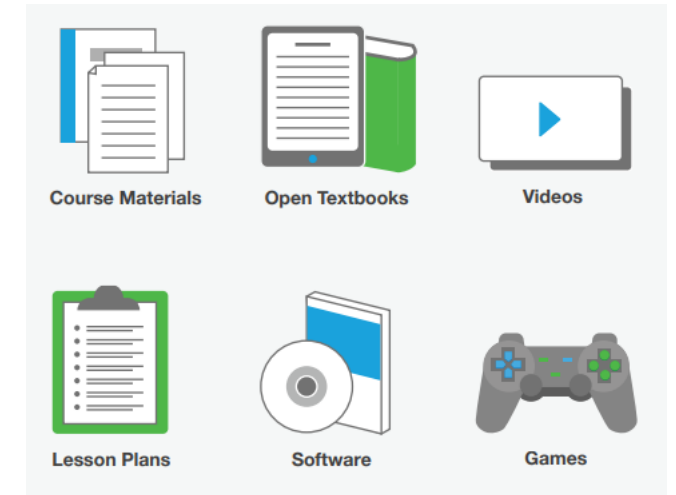
Remix: The original or revised content can be combined with other content to create something new

Redistribute: Copies of the content can be shared with others in its original, revised or remixed form

Font: [BCOER](#)

Tipologies (I): Unitats d'OER (*Small OER*)

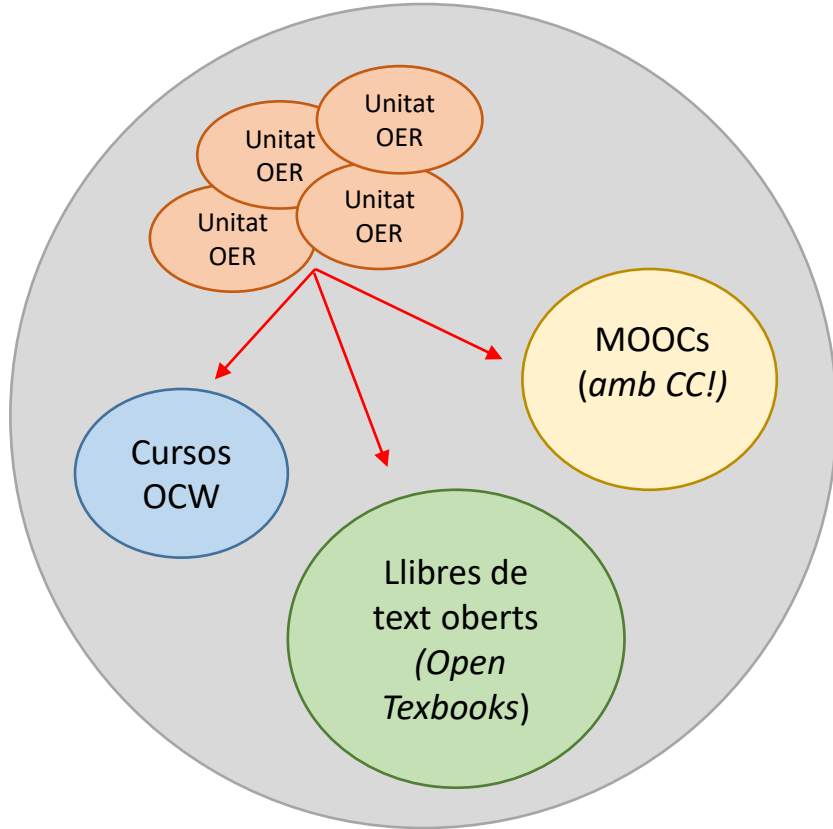
- Cursos, programes curriculars, mòduls didàctics;
- Guies d'estudiants, plans docents;
- Eines d'avaluació, exercicis, exàmens,
- Llibres de text, articles de recerca;
- Vídeos, streaming, podcasts;
- Imatges, gràfics, mapes;
- Materials multimèdia, interactius, simulacions, jocs;
- Software, aplicacions informàtiques, apps de mòbil ...

Font: [BCOER](#)

... i qualsevol altre material educatiu dissenyat per ús docent i l'aprenentatge (OECD, 2007).

Tipologies (II): Conjunts d'OER (*Big OER*)

OpenCourseWare (OCW): Conjunt de materials educatius organitzats en cursos oberts

Origen: Massachussets Institute of Technology (MIT) accés lliure i gratuït als materials dels seus cursos oficials (2001).

Consorci OCW (2005)

Massive Open Online Courses (MOOCs)

Cursos massius online sense requeriment formals (no matrícula) ni límit de participació (accés online obert i gratuït): Udacity, Coursera, EdX, MiriadaX, etc.

Origen: 1er MOOC (2008) *Connectivism and Connective Knowledge (CCK08)*, de George Siemens i Stephen Downes.

Llibres de text oberts (*Open Textbooks*)

Col·leccions d'OER organitzats en format de llibre "tradicional"

(= llibres de text digitals amb llicència oberta)

Tipologies (III): què no és un OER

Important!

No tots els recursos als que podem accedir en internet són oberts.

Comproveu la llicència!

Si no s'especifica una llicència, podeu descarregar-los per a la nostra consulta particular però no utilitzar-los públicament (per exemple, en un aula virtual) sense la concessió del permís pertinent.

MATERIALES DISPONIBLES EN LA RED

¿Tiene Copyright?	No puedo reproducir, distribuir, transformar ni publicar el material sin el permiso expreso del autor/a.
¿Tiene licencia Creative Commons?	Puedo copiar y distribuir el material y realizar las acciones que no estén expresamente prohibidas por la licencia, siempre que se cumplan las condiciones de la misma.
¿Pertenece al Dominio Público	Puedo reproducir, distribuir, transformar y publicar el material libremente, siempre que respete su autoría e integridad.
¿No indica nada?	No puedo reproducir, distribuir, transformar ni publicar el material sin el permiso expreso del autor/a.

Infografía perteneciente al REA "Guía práctica de licencias de uso para docentes" del Proyecto EDIA

cedec CENTRO NACIONAL DE DESARROLLO CURRICULAR EN SISTEMAS NO PROPIETARIOS GOBIERNO DE ESPAÑA MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y FORMACIÓN PROFESIONAL

Més informació:

- [Profesor, 4 consejos sobre propiedad intelectual para tus clases \(blog CEDRO\)](#)
- LPI. [Artículo 32. Citas y reseñas e ilustración con fines educativos o de investigación científica.](#)
- Infografía BUS sobre [Condiciones para enseñanza universitaria.](#)

[Cedec](#). *¿Qué puedo hacer con los materiales en la red?*

Tipologies (IV): què no és un OER

Tipus de recurs	Cost pels estudiants	Permís pel professorat i estudiantat
Llibres comercials	Pagament	Restrictiu
Recursos web Recursos de biblioteca MOOCs	“Lliure” (accés)	Restrictiu
Recursos educatius oberts (OER)	Lliure	Obert (5Rs)

Adaptació de Wiley: *OER-Enable Pedagogy* <https://www.slideshare.net/opencontent>

<i>Elearning</i>	Educació en línia	Aprentatge en línia
Relacionats però NO sinònims d'OER o Educació Oberta		

Beneficis dels OERs

Institucional

- ✓ **Rendibilitzar** (no reduir costos)
- ✓ Atraure **potencials estudiants potencials** /matrícules
- ✓ Augmentar la **'visibilitat'** de la institució

Docents

- ✓ Ajuda a desenvolupar **competències tècniques, legals**, etc.
- ✓ Estimula las **comunitats de pràctica docent**
- ✓ Font d'**idees i d'inspiració per** readaptar materials
- ✓ Millora l'**avenç** i la **qualitat** de l'educació
- ✓ Comptabilitza per **acreditacions** internes (ex. Docentia)

Estudiants

- ✓ Faciliten la seva **participació** activa
- ✓ Fomenta la **creativitat**
- ✓ Serveixen de **model** per elaborar treballs propis
- ✓ Repositoris = **experimentació** de difusió acadèmica

02

On trobar OER?

On podem localitzar i accedir als OER?

No existeix un **inventari únic i exhaustiu** de tots els OER ... Sinó diverses fonts:

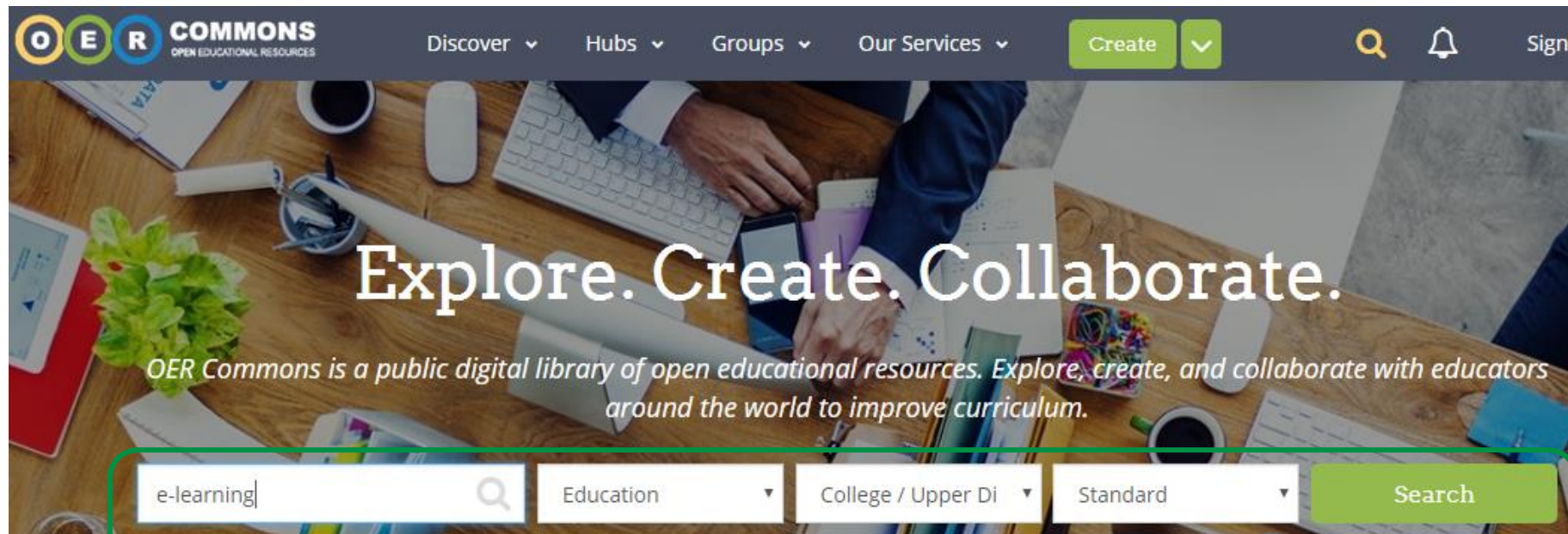
- **Repositoris digitals:**
 - Educatius
 - Nacionals, consorciats i institucionals
 - Directoris de repositoris
- **Plataformes de cursos OCW**
- **Plataformes de llibres de text oberts** (*i llibres en accés obert*)
- **Cercadors:**
 - de recursos en domini públic
 - de recursos en CC: imatges, vídeos, etc.

2.1. Repositoris digitalis

Repositoris educatius de referència: OER Commons (I)

OER Commons: <https://www.oercommons.org/>

Repositori educatiu creat per l'ISKME (*Study of Knowledge Management in Education*) al 2007

Exemple: recursos sobre e-learning, d'Educació Superior

Repositoris educatius de referència: OER Commons (II)

OER Commons

Resultats i limitadors:

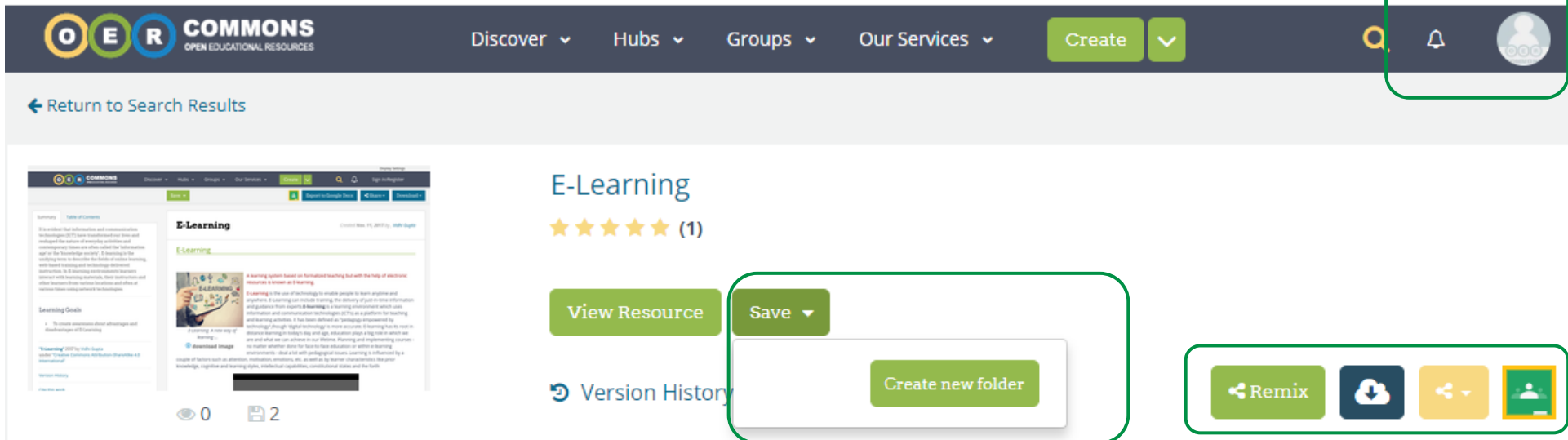

The screenshot shows the OER Commons search results page for the query "e-learning". The page features a navigation bar at the top with "Discover", "Hubs", "Groups", and "Our Services" menus, a "Create" button, and search/sign-in options. On the left, a "Refine your search" sidebar is highlighted with a green rounded rectangle, listing various filters such as Education Standards, Subject Area, Education Level, Material Type, Conditions of Use, Content Source, Primary User, Media Format, Educational Use, and Language. The main search results area shows "Search results: e-learning (17)". Below this, there are controls for "Per page" (set to 20) and "By" (set to Relevance). A "Selected filters" box shows "Education" and "High School" are active. The first search result is titled "E-Learning" and has a "Rating" of five stars, which is also highlighted with a green box. Below the title, the text reads: "It is evident that information and communication technologies (ICT) have transformed our ...". The "Conditions of Use" for this resource is "Remix and Share", also highlighted with a green box. The second search result is titled "e-Teaching, e-Learning and e-Research" and has a rating of four stars. Annotations with arrows point from the text "OER que compleixen amb els filtres" to the search filters and the "Selected filters" box, and from "Valoració dels usuaris" to the star rating of the first result. The text "Permisos d'ús (CC)" is placed near the "Remix and Share" condition.

Repositoris educatius de referència: OER Commons (III)

Usar, reutilitzar o compartir OER recuperats d'OER Commons

Registre

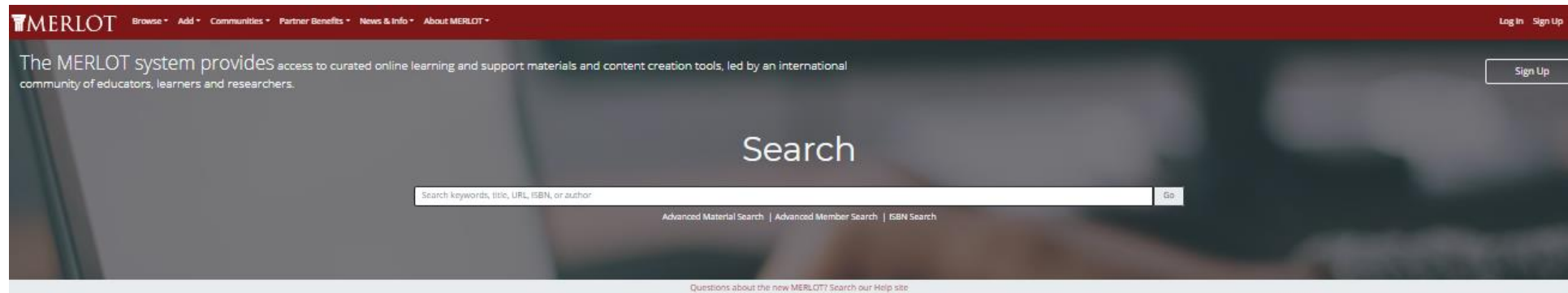
Permet desar-los a una carpeta

Permet mesclar-los, descarregar-los o compartir-los a Twitter, Pinterest i Google Classroom

Repositoris educatius de referència: MERLOT (I)

MERLOT <https://www.merlot.org/merlot/index.htm>

Repositori i comunitat oberta per l'intercanvi de recursos (principalment universitaris), consells i experiències docents.

MERLOT Collection

Browse by Discipline

All Disciplines ▾

Add a Material

Submit an online learning material you've found or created to the MERLOT Collection.

Create a Material

Use Content Builder to create a webpage or site to host your own learning materials.

Create a Course ePortfolio

Build your entire course - from prerequisites to online resources to assessment.

Repositoris educatius de referència: MERLOT (II)

Cerca per: disciplina, paraula clau, tipus de material, audiència, tipus de qualitat, format, llicència, cost associat, idioma, compatibilitat amb plataforma mòbil.

Recent funcionalitat de cerca Intel·ligent:
[MERLOT Smart Search](#)

Advanced Material Search

Keywords

Discipline

Other Attributes

Material Type <ul style="list-style-type: none">☒ Any☐ Animation☐ Assessment Tool☐ Assignment☐ Case Study☐ Collection☐ Development Tool☐ Drill and Practice☐ ePortfolio☐ Hybrid or Blended Course☐ Learning Object Repository☐ Online Course	Audience <ul style="list-style-type: none">☐ Grade School☐ Middle School☐ High School☐ College General Ed☐ College Lower Division☐ College Upper Division☐ Graduate School☐ Professional	Technical Format <ul style="list-style-type: none">☐ Audio File (e.g. Podcast)☐ Common Cartridge☐ Document (e.g. Word)☐ Executable Program☐ Flash☐ Image☐ Java Applet☐ PDF☐ Presentation (e.g. PowerPoint)☐ SCORM☐ Spreadsheet (e.g. Excel)☐ Video	License <input type="text" value="Any"/>
	Material Quality <ul style="list-style-type: none">☐ Has Peer Reviews☐ Has Editor Reviews		Cost Involved <input type="text" value="--"/>
			Source Code Available <input type="text" value="--"/>
			Language <input type="text" value="Any"/>

Repositoris educatius de referència: MERLOT (III)

The screenshot shows the MERLOT website interface. At the top, there is a navigation bar with links like 'Browse', 'Add', 'Communities', 'Partner Benefits', 'News & Info', and 'About MERLOT'. Below this is a search bar with the text 'Search keywords, title, URL, ISBN, or author'. The main content area displays search results for 'e-learning', showing 1-24 of 16,243 results. Three result cards are visible: 'Powerful E-Learning: A Preliminary...', 'Access e-learning', and 'The Rapid E-Learning Blog'. The 'Access e-learning' card is highlighted with a green box, showing its title, description, material type (Tutorial), author (Center for Assistive Technology and Environmental Access), date created (de novembre 5, 2006), date modified (d'agost 15, 2018), and a 5-star peer review rating.

Material Detail

The screenshot shows the material detail page for 'Access e-learning'. The title is 'Access e-learning' and the description is 'A free,online ten-module tutorial that offers information, instructional techniques, and practice labs on how to make the most common needs in distance education accessible for individuals with disabilities, and enhance the usability of online materials for all students.' The page includes a 'Go to Material' button, a 'Bookmark / Add to Course ePortfolio' button, a 'Create a Learning Exercise' button, and an 'Add Accessibility Information' button. There are also social sharing options for Facebook, Twitter, Pinterest, and Email, along with a '+ 12' button. A 'Quality' sidebar on the right shows a 5-star peer review rating, 13 comments, 107 learning exercises, 6 bookmark collections, and 6 course ePortfolios. The 'MERLOT Classic' logo is also present.

Qualitat garantida (*peer review*) pel consell editorials i valoracions (comentaris i marcatges) dels usuaris

More about this material

Material Type: Tutorial
Date Added to MERLOT: de novembre 5, 2006
Date Modified in MERLOT: d'agost 15, 2018

Mobile Compatibility: Not specified at this time
Language: English
Cost Involved: no

Repositoris educatius nacionals

Banco de recursos educativos EDIA

Centro Nacional de desarrollo curricular en sistemas no propietarios (CEDEC)

The screenshot shows the homepage of the EDIA website. At the top left is the logo for 'cedec' (Centro Nacional de Desarrollo Curricular en Sistemas no Proprietarios). To the right of the logo are social media icons for Twitter, Facebook, Pinterest, LinkedIn, RSS, and YouTube. Below the logo is a navigation menu with links for 'INICIO', 'CONÓCENOS', 'RECURSOS', 'EXPERENCIAS', 'ARTÍCULOS', and 'BANCO DE RÚBRICAS'. A search bar is located to the right of the menu. Below the navigation is a section titled 'Recursos' which features a large graphic of the EDIA logo and its identification numbers: NIP0: 847-19-122-0, ISSN: 2695-4192, and DOI: 10.4438_2695-4192_PE_2019_847-19-122-0. Below this is a grid of subject and level categories represented by colored squares: 'INFANTIL Y PRIMARIA' (green), 'SECUNDARIA Y BACHILLERATO' (orange), 'FORMACIÓN PROFESIONAL' (purple), 'primaria' (green), 'lengua y literatura' (green), 'matemáticas' (orange), 'geografía e historia' (purple), 'formación y orientación laboral' (red), 'infantil' (green), 'física y química' (orange), 'biología y geología' (green), 'APPLE inglés' (blue), and 'Empresa e Iniciativa Emprendedora' (green).

Procomún - Red de Recursos educativos

(Instituto Nacional de tecnologías educativas y de formación de profesorado (INTEF))

The screenshot shows the homepage of the Procomún website. At the top left are the logos for 'procomún' and 'intef' (Instituto Nacional de Tecnologías Educativas y de Formación del Profesorado). To the right are buttons for 'PRESENTACIÓN', 'REGISTRARSE', and 'ACCEDER', along with a 'Red social' icon. Below the navigation is a large blue banner with the text 'Red de Recursos Educativos en Abierto'. Underneath the banner is a search bar with dropdown menus for 'Todos los contenidos', 'Área de conocimiento', and 'Contexto educativo', followed by a search input field and a 'Buscar' button. At the bottom of the page is a statistics section with five icons and their corresponding values: '95,419 RECURSOS', '24,539 ARTÍCULOS', '208 COMUNIDADES', '39,389 USUARIOS', and '+100,000 BANCO MULTIMEDIA'.

Repositoris educatius consorciats

MDX (Materials docents en xarxa)

Conté recursos digitals resultants de l'activitat docent de les universitats membres del [Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya \(CSUC\)](#).

The screenshot displays the MDX website interface. At the top left is the logo 'mdx MATERIALS DOCENTS EN XARXA'. To the right is a 'Inicia la sessió' link. A red navigation bar contains 'Inici | Què és? | Contacte' and language options 'English Castellano'. The main content area includes a descriptive paragraph about MDX as a cooperative repository. Below this are two sections: 'Participants' listing various universities like Universitat de Barcelona and Universitat Autònoma de Barcelona, and 'Enviaments recents' listing recent uploads such as 'BEIR2021 - Distribuciones de Probabilidad'. On the right side, there is a search bar, an 'Explora' section with filters like 'Tot MDX' and 'Comunitats i col·leccions', and an 'RSS Feeds' section with options for RSS 1.0, RSS 2.0, and Atom. At the bottom right, there are links for 'Novetats' and 'Estadístiques'.

Repositoris institucionals. Col·leccions docents

DIRECTORIO DE REPOSITARIOS INSTITUCIONALES REBIUN

Búsqueda sencilla:

Mostrando 1 - 21 de 78

[ABACUS Repositorio de producción científica](#)
Universidad Europea de Madrid
<http://abacus.universidadeuropea.es/>

[Academica-e](#)
Universidad Pública de Navarra
<https://www.unavarra.es/academica-e>

[AccedaCRIS](#)
Universidad de Las Palmas de Gran Canaria
<https://acedacris.ulpgc.es/>

[ADDI](#)
Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitatea
<http://addi.ehu.es/>

[Archivo Digital UPM](#)
Universidad Politécnica de Madrid
<http://oa.upm.es>

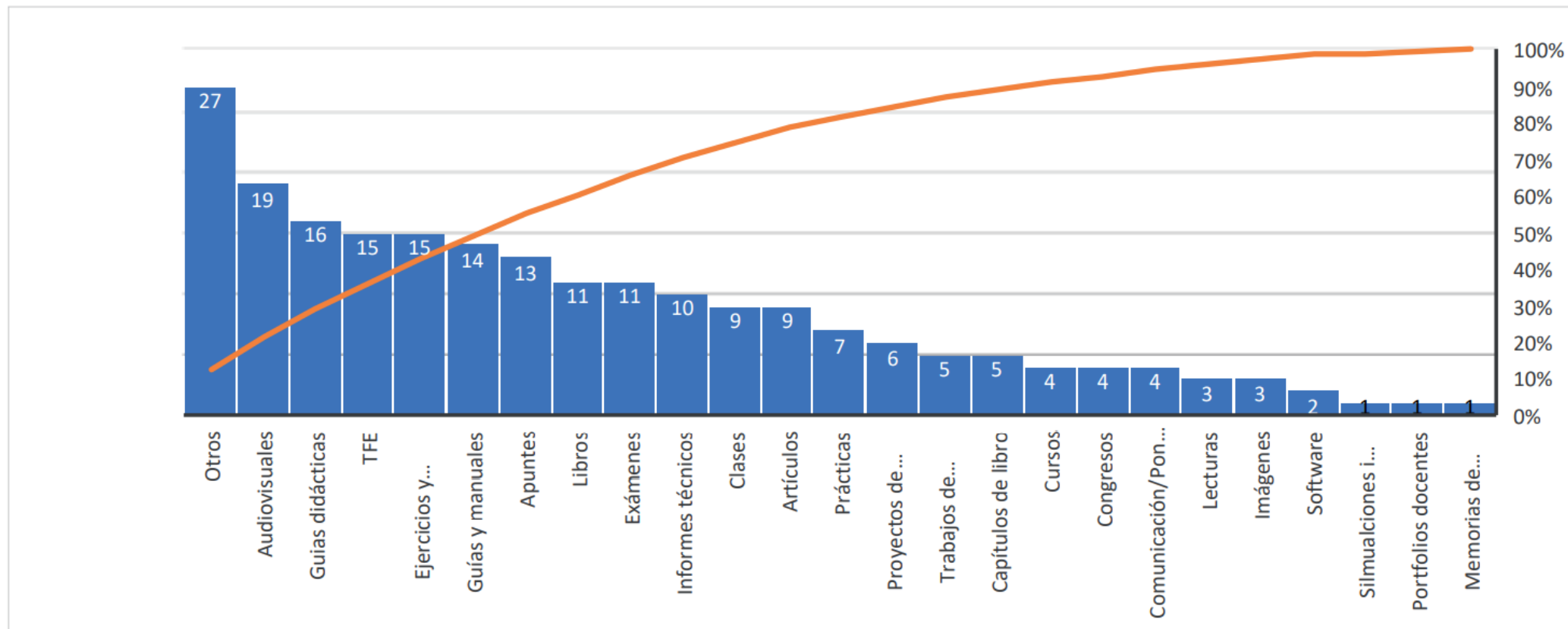

[ARCIMIS](#)
Agencia Estatal de Meteorología (AEMET)
<https://repositorio.aemet.es/>

Repositoris institucionals. Col·leccions docents

Tipus de recursos educatius dipositats:

Més informació:

Santos-Hermosa, Gema; Estupinyà, Eva; Nonó-Rius, Brigit; París-Folch, Lidón; Prats-Prat, Jordi (2020). "Open educational resources (OER) in the Spanish universities". *Profesional de la información*, v. 29, n. 6, e290637. <https://doi.org/10.3145/epi.2020.nov.37>

Repositoris institucionals.

Dipòsit Digital de Documents (DDD) UAB

Cercar en 212,376 registres per:

qualsevol camp ▾

Cerca

Consells de cerca
Cerca avançada

Limitar per col·lecció:

- Articles** (71,301)
Articles publicats (71,301)
- Contribucions a jornades i congressos** (2,079)
Materials promocionals (101) Ponències i comunicacions (1,090) Pòsters (222) Presentacions (667)
- Publicacions periòdiques** (2,230)
Anuaris i memòries (740) Butlletins (1,163) Revistes (328)
- Llibres i col·leccions** (4,970)
Capítols de llibres (1,610) Documents institucionals (589) Llibres (2,771)
- Documents de recerca** (23,396)
Estudis (704) Datasets (38) Plans de gestió de dades (PGD) (6) Informes de projectes (191) Prepublicacions (504) Tesis doctorals (8,977) Treballs de carrera (3,732) Working papers (2,517)
- Materials didàctics** (1,154)
Recursos docents (522) Guies de Biblioteques (155) Exposicions de les Biblioteques (483)
- Materials acadèmics** (74,212)
Guies de l'estudiant (40) Guies docents (68,297) Memòries de titulacions (348) Exàmens (5,527)
- Documents gràfics i multimèdia** (9,014)
Adhesius (99) Àudio (111) Cartells (6,497) Fotografies (1,144) Mapes (260) Postals (282) Vídeos (621)
- Fons personals i institucionals** (25,035)

<https://ddd.uab.cat/>

Resultats globals: 75,366 registres trobats en 0.01 segons.

Recursos docents, 522 registres trobats
Guies de Biblioteques, 155 registres trobats
Exposicions de les Biblioteques, 483 registres trobats
Guies de l'estudiant, 40 registres trobats
Guies docents, 68,297 registres trobats
Memòries de titulacions, 348 registres trobats
Exàmens, 5,527 registres trobats

Llicències CC recomanades a l'UAB (Comissió AO) :

- **Llicència CC-BY** (Reconeixement).

Materials de curs (guies docents i exàmens), documents institucionals, publicacions científiques UAB.

- **Llicència CC-BY-SA** (Reconeixement – Compartir Igual).

Recursos docents, treballs de fi de grau, treballs de fi de màster i documents de recerca (tesis, working papers, articles, contribucions a jornades i congressos...)

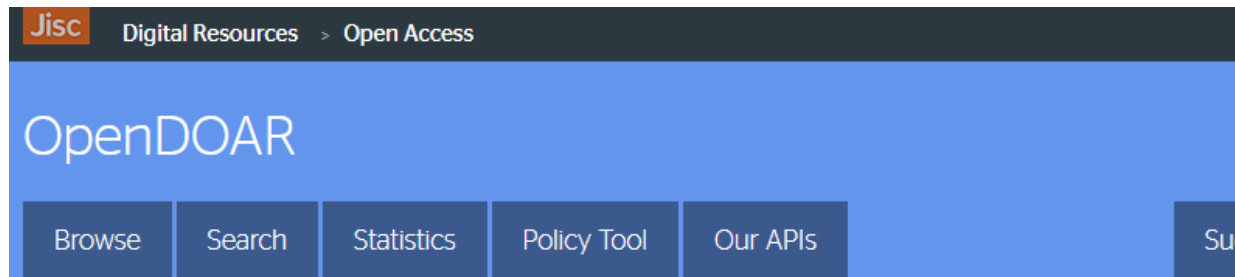
- **Llicència CC0** (Domini Públic).

Dades de recerca.

Directoris internacionals de repositoris. OpenDOAR (I)

Open DOAR (The Directory of Open Acces Repositories)

Advanced Search

Search for a repository.

Directory of Open Access Repositories

OpenDOAR is a global directory of Open Access repositories and their policies

Search for a repository

Search

Name/Acronym:

all of

Organisation Name:

all of

Repository Type:

- Undetermined
- Institutional
- Disciplinary
- Aggregating
- Governmental

Software Name:

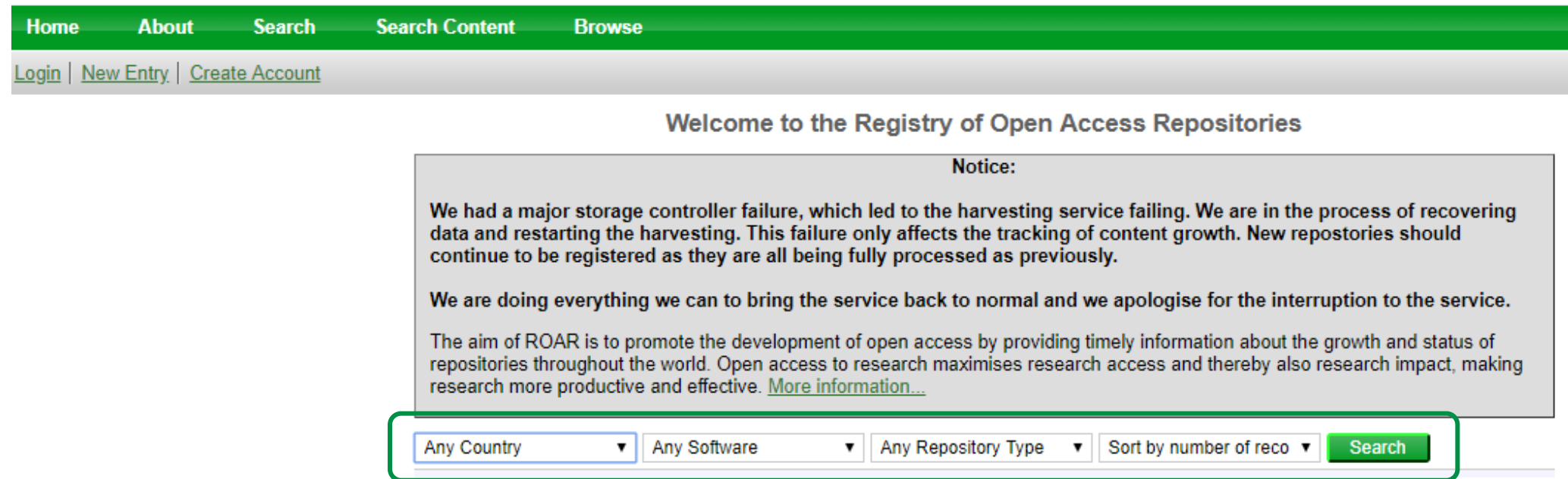
- Open Access
- DigiTool
- Digibib
- Digital Commons
- Diva-Portal
- Drupal
- EPrints

Permet cercar repositoris per: nom, institució d' origen, software, tipus de contingut (seleccioneu l'opció *Learning objects*), tipus de repositori, matèria i països.

Directoris internacionals de repositoris. ROAR (II)

ROAR (Registry of Open Access Repositories)

Registry of Open Access Repositories

Home About Search Search Content Browse

[Login](#) | [New Entry](#) | [Create Account](#)

Welcome to the Registry of Open Access Repositories

Notice:

We had a major storage controller failure, which led to the harvesting service failing. We are in the process of recovering data and restarting the harvesting. This failure only affects the tracking of content growth. New repositories should continue to be registered as they are all being fully processed as previously.

We are doing everything we can to bring the service back to normal and we apologise for the interruption to the service.

The aim of ROAR is to promote the development of open access by providing timely information about the growth and status of repositories throughout the world. Open access to research maximises research access and thereby also research impact, making research more productive and effective. [More information...](#)

Any Country ▼ Any Software ▼ Any Repository Type ▼ Sort by number of reco ▼ Search

Permet cercar repositoris per país, tipus de software, tipus de repositori (seleccioneu l'opció *Learning and teaching objects*) i ordre de presentació de resultats.

Directori visual d'OER

OER World Map

OER WORLD MAP ACTIVITY FIND INFO

Click a country to explore... Show pins

Search the OER World Map

Navigation icons: People, Computer, Person, Gear, Calendar, Speech, Wrench, Document, Scales.

Tag Award

Show more

Spain ✕

Country Champion —

There is no champion for Spain, yet. Contact us if you can jump in!

Statistics —

<input type="text"/> Organization	38
<input type="text"/> Person	21
<input type="text"/> Publication	20
<input type="text"/> Service	13
<input type="text"/> Story	6
<input type="text"/> Event	3
<input type="text"/> Policy	3
<input type="text"/> Project	2

Logos: hbz graphthinking, The Open University, THE WILLIAM AND FLORA HEWLETT FOUNDATION

2.2. Plataformes de llibres de text oberts (i *llibres acadèmics en AO*)

OpenStax Textbooks

- Rice University (Houston, Texas)
- 1999 - **Repositori educatiu** [Connexions](#)
- 2012- Editors de textos educatius en accés obert i revistats per parells
- Llibres en html, pdf, kindle (Amazon i iBooks Store)

Peer-reviewed. Openly licensed. 100% free.

And backed by additional learning resources. Review our OpenStax textbooks and decide if they are right for your course. Simple to adopt, free to use. We make it easy to improve student access to higher education.

College Algebra

College Algebra provides a comprehensive exploration of algebraic principles and meets scope and sequence requirements for a typical introductory algebra course. The modular approach and richness ...

[Show More](#) ▶

Math

Science

Social Sciences

Humanities

Business

Essentials

College Success

<https://openstax.org/>

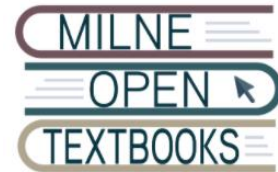
Precalculus

Precalculus is adaptable and designed to fit the needs of a variety of precalculus courses. It is a comprehensive text that covers more ground than a typical one- or two-semester college-level precalcu ...

[Show More](#) ▶

Milne Open Textbooks

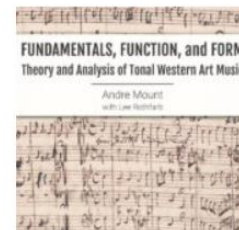
- State University of New York (SUNY)
- 2012- Iniciativa de biblioteques SUNY + Innovative Technology Grants
- Llibres de text oberts universitaris, escrits i **revisats per parells** per professorat de SUNNY
- Cercador de contingut obert

Help

TEXTBOOKS FOR AUTHORS ABOUT

Milne Open Textbooks

Fundamentals, Function, and Form: Theory and Analysis of Tonal Western Art Music
Author(s): Andre Mount

Interpersonal Communication: A Mindful Approach to Relationships
Author(s): Jason S. Wrench, Narissra M. Punyanunt-Carter and Katherine S. Thweatt

The ELC: An Early Childhood Learning Community at Work
Author(s): Heather Bridge, Lorraine Melita and Patricia Roiger

Public Health in Pharmacy Practice: A Casebook
Author(s): Jordan R. Cowey, PharmD, PhD, BCPS, Vibhuti Arya, PharmD, Natalie A. DiPietro Mager, PharmD, MPH, Neyda V. Gilman, MLS, MaRanda Herring, PharmD, BCACP, Stephanie Lukas, PharmD, MPH, Leslie Ochs, PharmD, PhD, MSPH and Lindsay Waddington, PharmD, MPH, BCACP

<https://milneopentextbooks.org/>

Open Textbook Library

University of Minnesota (UMN)

846 llibres CC que permeten adaptacions

Revisió pels autors i revisors

[Criteris](#) (CC, pdf o epub, original, universitari, etc.)

[FAQs](#)

[Browse Subjects](#)

[About Open Textbooks](#)

[Submit](#)

[Discovery](#)

[Open Education Network](#)

Textbooks by Subject

[Business +](#)

[Computer Science +](#)

[Education +](#)

<https://open.umn.edu/opentextbooks>

BC Campus Open ED

BCcampus **OpenEd**

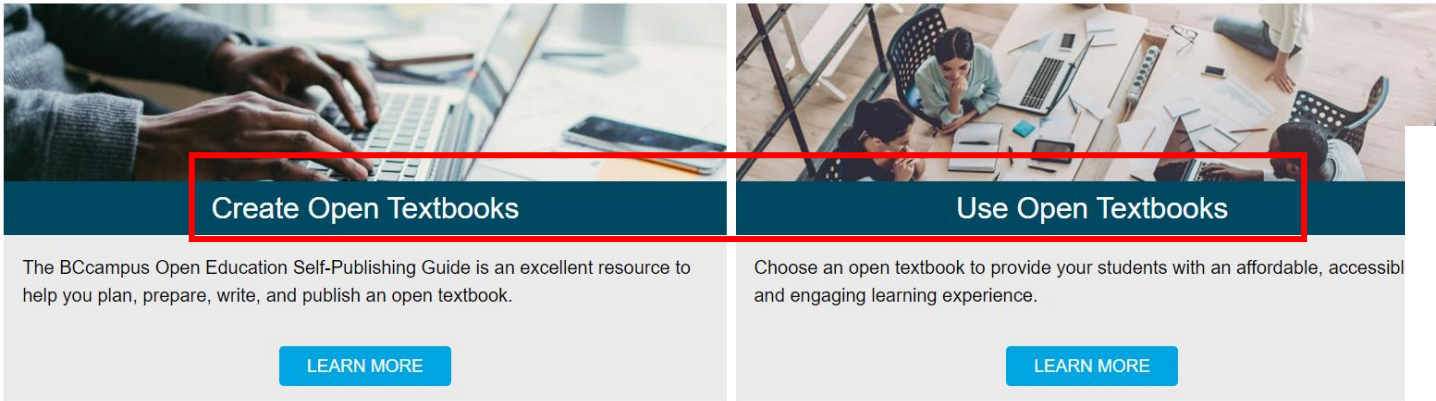
Se

[What is Open Education?](#) [Browse Our Collection](#) [Use Open Textbooks](#) [Create Open Textbooks](#) [Advocate for Open Education](#) [Projects and Grants](#)

Search the B.C. Open Textbook Collection

Search...

SEARCH

The image shows two promotional cards side-by-side. The left card is titled 'Create Open Textbooks' and features a background image of hands typing on a laptop. The right card is titled 'Use Open Textbooks' and features a background image of a group of people sitting around a table, looking at documents. Both cards have a red rectangular border around their top half. Below each title is a short paragraph of text and a 'LEARN MORE' button.

Create Open Textbooks

The BCcampus Open Education Self-Publishing Guide is an excellent resource to help you plan, prepare, write, and publish an open textbook.

[LEARN MORE](#)

Use Open Textbooks

Choose an open textbook to provide your students with an affordable, accessible and engaging learning experience.

[LEARN MORE](#)

<https://open.bccampus.ca/browse-our-collection/find-open-textbooks/>

- British Columbia University (Canadà)
- Llibres de text oberts
- Servei per crear i utilitzar llibre a les aules

Find Open Textbooks

Search...

-- Filter --

SEARCH

Results: **2 Open Textbooks**

Antología Abierta de Literatura Hispana

Author(s): Julie Anne Ward (ed.)

Updated: May 10, 2019

Description: Una antología crítica de textos literarios del mundo hispanohablante. Se enfoca en autores canónicos y también se intenta incluir voces marginadas. Cada texto tiene una introducción y anotaciones creadas por estudiantes. // A critical anthology of literary texts from the Spanish-speaking world. A focus on canonical authors and an attempt to include voices that have been marginalized. Each text includes an introduction and annotations created by students.

Reviewed

Leyendas y arquetipos del Romanticismo español, Segunda edición

Author(s): Robert Sanders, Portland State University

Updated: May 10, 2019

[2 llibres ESP sobre Literatura espanyola](#)

Altres iniciatives de llibres de text oberts

Latin American Open Textbook Initiative (LATIn) -2013

Alternativa a la producció de llibres de text oberts en anglès

UK Open Textbooks Project (2017–2019)

Hewlett Foundation-funded project

Pilot centrat en STEM

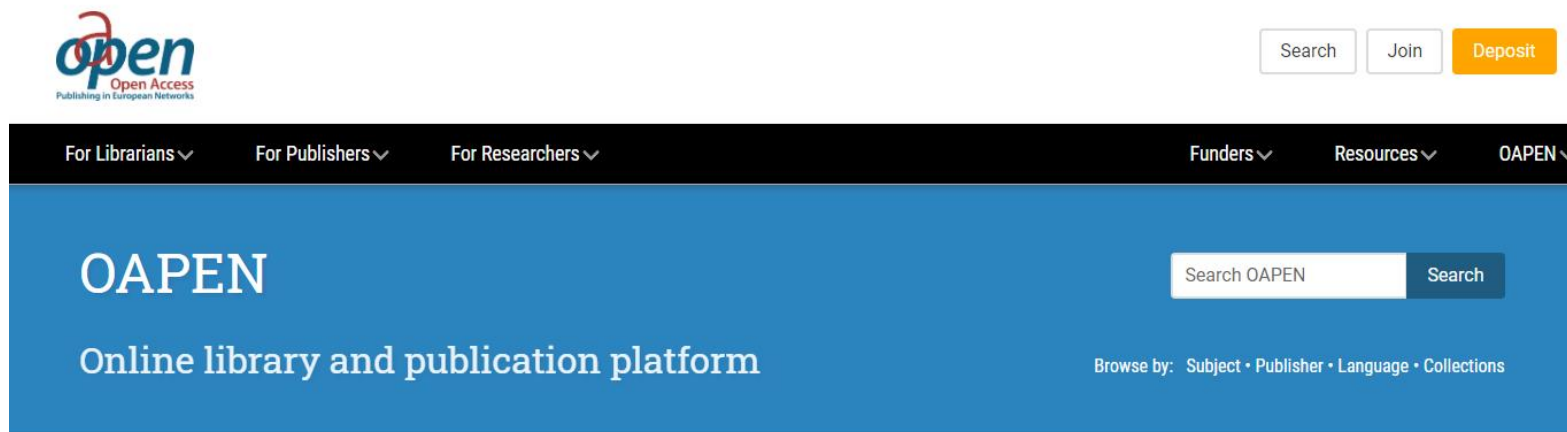
University of Sunderland, West of Scotland, Birmingham City University

Pitt, R., Farrow, R., Jordan, K., de los Arcos, B., Weller, M., Kernohan, D., & Rolfe, V. (2019). *The UK Open Textbook Report 2019*. Open Education Research Hub. The Open University (UK). <http://ukopentextbooks.org/wp-content/uploads/2019/05/UK-Open-Textbooks.pdf>

- Baixa consciència dels llibres de text obert a l'educació superior
- Alt coneixement sobre publicacions d'accés obert (Finch Report i política OA REF)

OAPEN. Online Library and publication platform

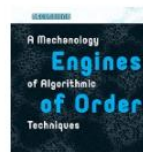
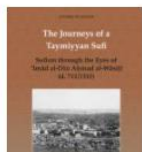

- **Repositori europeu**
- **Llibres acadèmics en accés obert revisats per parells**
- **Amb llicència oberta de lectura i compartició**
- **Membre d'[OASPA](#) (the Open Access Scholarly Publishers Association)**

OAPEN promotes and supports the transition to open access for academic books by providing open infrastructure services to : communication. We work with publishers to build a quality-controlled collection of open access books and provide services for research funders in the areas of hosting, deposit, quality assurance, dissemination, and digital preservation.

FEATURED TITLES

<https://open.org/>

Administración Reyes (1904-1909)

Cano, Baldomero Sanin (2019)

El libro contiene un memorable tour d'horizon de los problemas que tuvo que enfrentar Rafael Reyes a su llegada a la Presidencia, y una defensa de sus esfuerzos de solucionarlos. Llama la atención el tono muy ponderado, ...

DOAB. Directory of Open Access Books

For Researchers ▾ For Librarians ▾ For Publishers ▾

Directory of Open Access Books

36,528 academic peer-reviewed books from 598 publishers

- **Directori de llibres i editors d'accés obert revisat per parells**
- Servei d'indexació i metadades
- Servei de descobriment de la plataforma OAPEN (no allotja els llibres)

doab directory of open access books

Search Publisher login Support Language ▾

For Researchers For Librarians For Publishers Our Supporters Resources DOAB

DOAB Home / Browsing by Language

Browsing by Language "Catalan"

0-9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Or enter first few letters: Go

Now showing items 1-20 of 67

ACADÈMIA I ART
Dinàmiques, transferències i significació a l'època moderna i contemporània
Irene Gras Valero; Mireia Freixa (2016)
Les acadèmies de belles arts han estat unes de les institucions més importants en l'esfera cultural dels darrers segles a Occident, com a centres formadors i també com a organismes reguladors de la pràctica artística. Les ...

Alimentación, salud y cultura: encuentros interdisciplinares
Mabel Gracia-Arnaiz (ed.) (2012)
El orden del día de las agendas de los estudiosos de la alimentación está repleto de fenómenos que, formando parte de procesos históricos más amplios, deben ser tratados desde el conocimiento de las diferencias culturales, ...

Search

BROWSE

- All of DOAB
- Subjects
- Publishers
- Languages
- Collections

MY ACCOUNT

- Login
- Register

EXPORT

- Repository metadata

<https://directory.doabooks.org/browse?type=language&value=Catalan>

2.3. Plataformes de cursos

Plataformes de cursos *Open CourseWare* - OCW

[MIT OCW](#) (2001, MIT)

OCW Educator Portal

OCW Educator helps education professionals navigate the vast library of openly licensed MIT teaching materials available on MIT OpenCourseWare. Explore [Instructor Insights](#) to discover how MIT instructors teach with these materials on campus, and freely select and adapt their explanations, examples, and simulations to help concepts come to life in your own classroom.

- [Notify me of Instructor Insights updates via RSS](#)
- [Other RSS feeds](#)

Search Educational Resources

Teaching Materials Instructor Insights

SUBJECT	COURSE CONTENT	SPECIALTY
Economics	Assignments	
Edgerton Center	AV lectures	
Electrical Engineering and Computer Science	AV selected lectures	
Engineering Systems Division	AV special element video	
Experimental Study Group	Exams	
Global Studies and Languages	Image Gallery	
Health Sciences and Technology	Lecture notes	

Filter by Feature

Select Feature

[Clear All](#)

- Complete video lectures
- Complete audio lectures
- Other video
- Other audio
- Online textbooks
- Complete lecture notes
- Assessments with solutions
- Student projects
- Instructor insights

Plataformes de cursos MOOCs

Miríadax

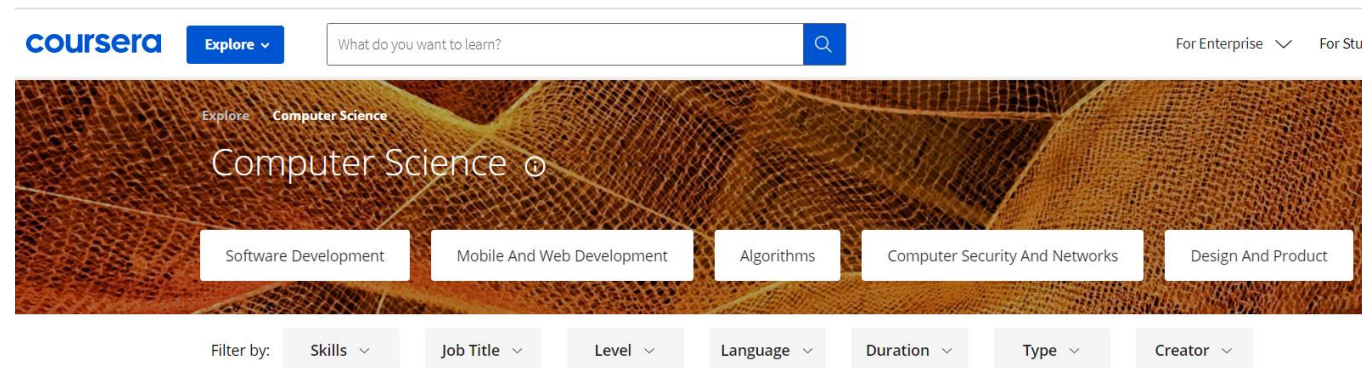

Cursos más populares

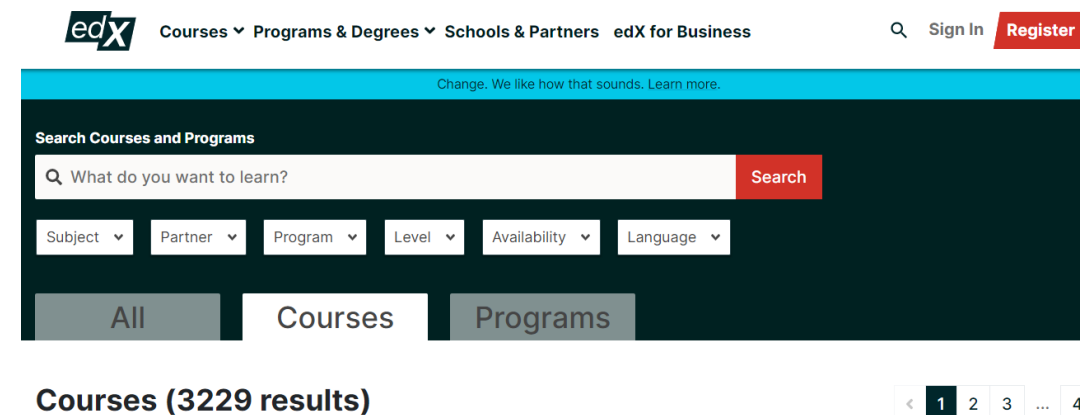

Telefónica ED + Banco Santander + Universia (2012)
[Universitats i institucions iberoamericanes](#) (36 espanyoles)
En espanyol, anglès i portuguès

Coursera

EdX

2.4. Cercadors

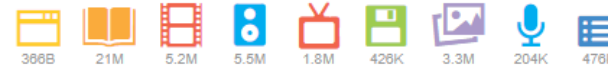
Cercadors de recursos en Domini Públic

The Internet Archive

- 330 billion web pages
- 20 million books and texts
- 4.5 million audio recordings (including 180,000 live concerts)
- 4 million videos (including 1.6 million Television News programs)
- 3 million images
- 200,000 software programs

Internet Archive is a non-profit library of millions of free books, movies, software, music, websites, and more.

[Advanced Search](#)

Gutenberg Project

Project Gutenberg

Free eBooks - Project Gutenberg

[Book search](#) · [Book categories](#) · [Browse catalog](#) · [Mobile site](#)

Some of the Latest eBooks

Alf's Button
Icebound
The Black Police

+ de 59.000 ebooks lliures

LibriVox

LibriVox
free public domain audiobooks

Read

LibriVox audiobooks are read by volunteers from all over the world. Perhaps you would like to join us?

[VOLUNTEER](#)

Listen

LibriVox audiobooks are free for anyone to listen to, on their computers, iPods or other mobile device, or to burn onto a CD.

[CATALOG](#)

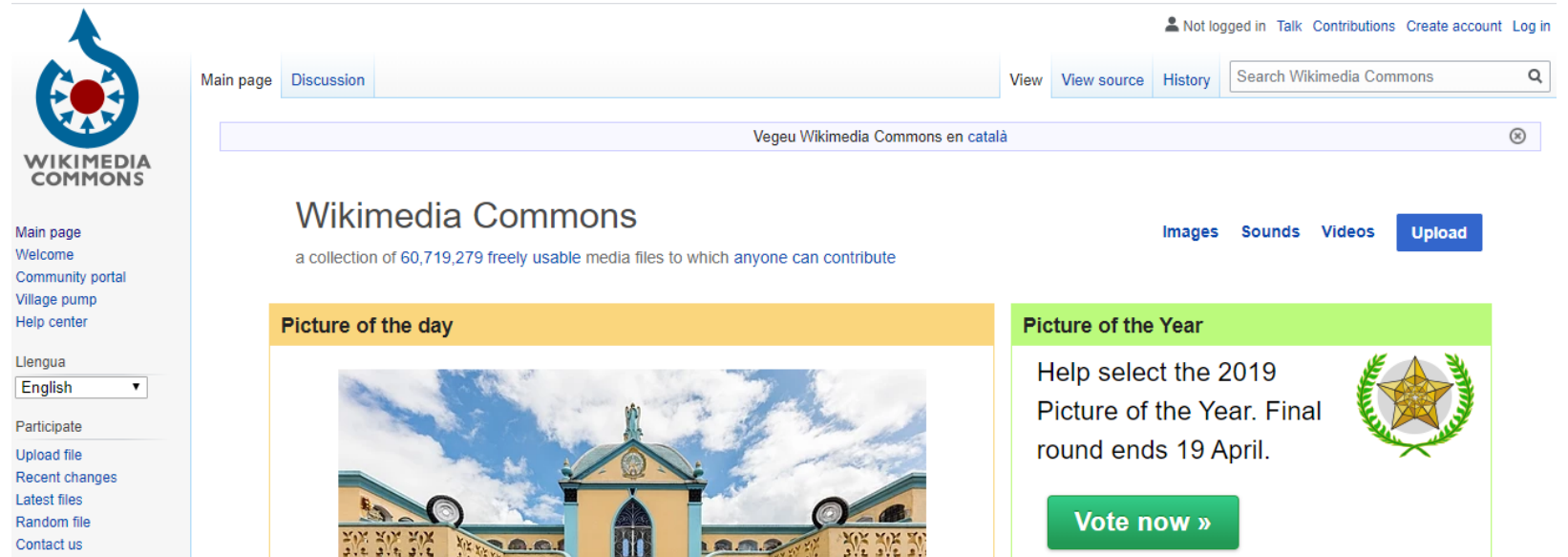
Public Domain Sherpa:

Web que ajuda a entendre i el domini públic d'una obra

Cercadors de recursos CC

Wikimedia Commons

69.315.350 **fitxers**
multimèdia d'ús lliure

The screenshot shows the Wikimedia Commons homepage in Catalan. At the top right, there are links for 'Not logged in', 'Talk', 'Contributions', 'Create account', and 'Log in'. Below this is a search bar with the text 'Search Wikimedia Commons' and a magnifying glass icon. The main navigation bar includes 'Main page', 'Discussion', 'View', 'View source', and 'History'. A secondary navigation bar contains the text 'Vegeu Wikimedia Commons en català'. The main heading is 'Wikimedia Commons' with the subtitle 'a collection of 60,719,279 freely usable media files to which anyone can contribute'. On the right side, there are links for 'Images', 'Sounds', 'Videos', and an 'Upload' button. The 'Picture of the day' section features a photograph of a building with a central archway and a statue on top. The 'Picture of the Year' section has a green header and contains the text 'Help select the 2019 Picture of the Year. Final round ends 19 April.' along with a 'Vote now »' button and a star icon surrounded by a laurel wreath.

Google Avançat- filtre “drets d’ús”

[Cómo usar la herramienta de manera efectiva para imágenes](#)

Imágenes

- Tamaño de la imagen
- Proporción
- Colores de la imagen
- Tipo de imagen (cara, animada, etc.)
- Sitio o dominio
- Tipo de archivo
- Búsqueda Segura
- Derechos de uso (busca imágenes que puedas utilizar libremente)

Cercador de recursos CC. Bancs d'imatges

Creative Commons Search

Getty Institute Open Images

Browse Our Collections

By Source

GRI Library Catalog (1,188,893)
J. Paul Getty Museum (153,347)
GRI Digital Collections (111,689)

By Type

Book (1,062,688)
Photographs (174,912)
Periodical (118,299)
Visual Material (105,421)
Vessels (26,712)

FlickrCC

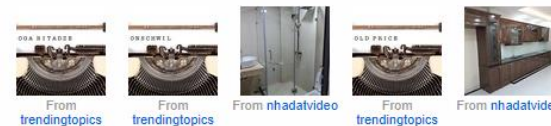

Explorar / Creative Commons

Muchos usuarios de Flickr han elegido ofrecer su obra con una licencia de Creative Commons, y puedes explorar o buscar contenido con cada tipo de licencia.

Aquí hay algunas cositas agregadas recientemente:

Licencia Atribución

» 36.849.885 fotos (Ver más)

Licencia Atribución-Obras no derivadas

» 9.975.231 fotos (Ver más)

Unplash (comunitat de fotografia oberta, llicència pròpia)

Unplash
Photos for everyone

Search free high-resolution photos

Cercadors de recursos CC. Bancs de música i sons

Youtube Audio Library (música i efectes de so)

Audionautix (creacions musicals de Jason Saw, amb CC-BY)

Freesound (peces musicals per decàrrega i compartició)

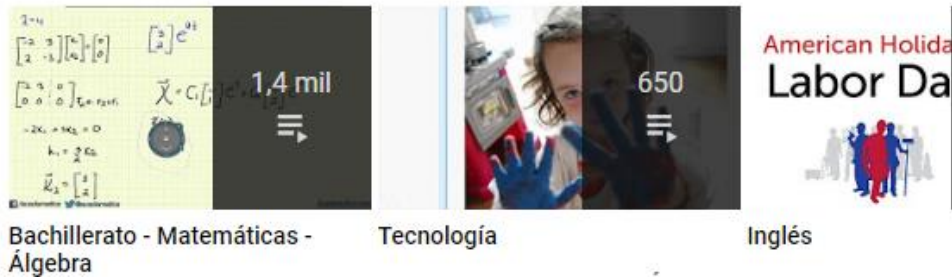

Cercadores de recursos CC. Vídeo

[Youtube Edu](#), [Vimeo Creative Commons](#), [Teachertrainingvideo](#), [TED Talks](#), etc.

Listas de reproducción creadas

Bachillerato - Matemáticas - Álgebra

Tecnología

Inglés

Creative Commons

Busca los vídeos con licencia de Creative Commons
hacer con los vídeos de otra

[EXPLORA VIDEOS DE CC](#)

- [Attribution License](#)
- [Attribution Share Alike](#)
- [Attribution No Derivatives](#)
- [Attribution Non-Commercial](#)
- [Non-Commercial Share Alike](#)
- [Non-Commercial No Derivatives](#)
- [Public Domain Dedication](#)

Més informació sobre bancs multimèdia oberts

Guia de Recursos audiovisuals i drets d'autor (UAB): <https://ddd.uab.cat/record/108435>

- repositoris gratuïts d'imatges (amb drets cedits -d'accés obert-)
- cercadors de mapes i fotografies aèries
- eines de cerca inversa (de la imatge a la font)
- llocs web amb sons i música en accés obert

Si teniu consultes:

Adreçe'u-vos a **Pregunt@** (el servei virtual d'informació de les Biblioteques de la UAB):
www.uab.cat/biblioteques/pregunta

Consulteu el **web de Propietat Intel·lectual i accés obert**: www.uab.cat/propietat-intellectua

Bancs gratuïts multimèdia (CEDEC):

<https://cedec.intef.es/bancos-gratuitos-de-imagenes-videos-y-sonidos/>

03

Com reutilitzar o crear nous OERs i compartir-los?

- ✓ Com reutilitzar els OER localitzats
- ✓ Com editar nous OER. Eines
- ✓ Assignar llicència oberta CC
- ✓ Publicació

Com podem reutilitzar els OERs localitzats?

Utilitzar-los tal qual (sense modificar res)

+ Atribució autoria

Readaptar-los per crear recursos derivats (context, idioma, etc.)

+ Atribució autoria

+ Llicència oberta que permeti la readaptació, amb o sense finalitat comercial

(CC BY, BY SA, BY NC, BY NC SA)

Crear nous (considerant d'altres com a base o inspiració)

+ Atribució autoria

+ Llicència oberta

(revisar si la llicència de l'obra original requereix que a l'obra derivada se li assigni la mateixa llicència; és a dir, *“s'ha de fer amb una llicència igual a la que regula l'obra original”*)

Crear OER (I): Eines d'edició

- **Editors propis de repositoris educatius:**

- [Open Author Builder](#)
- [Merlot Content Builder](#)

- **Editors de continguts digitals:** [eXeLearning](#) (CEDEC)

- **Editors de llibres de text obert:** [Pressbooks](#), [Gitbooks](#), [LibreText](#), etc.

- **Viquipèdia** (viquimaratons, [viquiprojectes docents](#), Wikibooks, MediaWiki, etc)

- **Aplicacions en línia** (Google Sites, Google Forms, etc.) o **extensions de navegador** ([Screencastify](#)).

- **Altres aplicacions** (amb demos gratuïtes o versió de pagament):

- [EdPuzzle](#), [Blubbr](#) (vídeos interactius o videoquizzes)
- [Moovly](#), [Powtoon](#) (vídeos animats)
- [Sgame](#), [Educaplay](#) (jocs i activitats interactives)
- [Canva](#), [Easel.ly](#) (imatges estàtiques o infografies)
- [Genial.ly](#) (imatges interactives, presentacions, etc.)
- [Symbaloo](#) (organitzador de recursos/enllaços)

Exemple: Open Author Builder - OER Commons (I)

- ✓ Per editar i/o combinar text, imatges, so i vídeo.
- ✓ Fàcilment en 3 passos: **1 Descriure** + **2 Triar llicència** + **3 Publicar**
- ✓ Descarregar (pdf o media) i publicar-ho

1. Descriure

OER COMMONS ▼ Gema Santos

Click to edit title...

SAVE PREVIEW Write Describe Submit

Enter descriptions to help others discover your work ⓘ

Abstract* Please give a short summary of your resource. This will appear as the preview in search results.	Educational Use Assessment ✕	Learning Goals Add a new learning goal. Add
General Subjects* Select Some Options	Education Levels* College / Upper Division ✕	Keywords* <input type="text"/>
	Grades Select Some Options	Educational Standards ⓘ Not Yet Aligned
	Language* Select Some Options	Select Standard ▼

Previous step: Write Next Step: Submit

Support

Example: Open Author Builder - OER Commons (II)

2. Assignar llicència

▼ Gema Santos

Click to edit title...

SAVE

PREVIEW

Write

Describe

Submit

Select a copyright license to define how others can use your work: ?

License*

Allow Modifications? ?

- Yes
- No
- Yes, as long as others share alike

Allow Commercial Uses? ?

- Yes
- No

Jurisdiction ?

Spain

Creative Commons Attribution-NonCommercial 3.0 Spain

Support

Previous step: Describe

Publish

Crear OER (II): Licenciar amb Creative Commons

1. Generador de llicències de [Creative Commons.es](https://creativecommons.org/licenses/)
2. Respondre 2 preguntes
3. Obtenir llicència (icona o codi) per inserir en la vostra obra/web

Características de la licencia

Sus selecciones en este cuadro actualizarán el resto de cuadros de la página.

¿Quiere permitir que se compartan las adaptaciones de su obra?

Sí No Sí, mientras se comparta de la misma manera

¿Quiere permitir usos comerciales de su obra?

Sí No

Licencia seleccionada

Reconocimiento 4.0 Internacional

¡Esta es una licencia de Cultura Libre!

Pautes mínimes per publicar i compartir OER

Recurs
educatiu

Recurs
educatiu
obert
(OER)

1. **Plantilla d'elaboració de materials formatius institucional:** estructura, tractament didàctic, tipografia, etc.
2. **Assignar metadades adequades** per descriure i recuperar cada recurs: títol, autor, resum, paraules clau, assignatura, nivell educatiu, competències, etc.

3. **Aspecte tècnic: formats oberts i editables** ([l·listat a la viquipèdia](#)): png, mp3, ePub, LaTeX, pdf, OpenDocument, etc.
4. **Aspecte jurídic-legal: Llicències obertes** (Creative Commons)
5. **Innovació pedagògica:** disseny competencial, inclusius, accessibles..
6. **Difusió i reutilització:** aula virtual, repositori, web, xarxes socials...

Reflexió: hem de poder facilitar la reutilització, amb finalitats docents o per a (l'auto)aprenentatge

04

Kit de REA

Kit d'eines REA

per al professorat i personal bibliotecari

REBIUN / LibGuides / Guía de Recursos Educativos Abiertos (REA) / Kit de REA

Guía de Recursos Educativos Abiertos (REA): Kit de REA

Traducción y adaptación del OER Toolkit, de la universidad de Ontario, a cargo de la Acción 6 del Grupo de trabajo de repositorios de REBIUN (Red Española de Bibliotecas Universitarias)

[Kit de REA](#) [Sobre REA](#) [Docencia](#) [Curación](#) [Creación](#) [Licencias](#) [Colaboración](#) [Defensa](#) [Sostenibilidad](#)

Kit de REA

Bienvenidos al Kit de REA

Los recursos educativos abiertos (REA) ofrecen acceso igualitario a los recursos de aprendizaje sin coste para los estudiantes. Este kit proporciona información y herramientas para ayudar al profesorado, y también al personal de bibliotecas, a entender qué son los REA y cómo crearlos, usarlos, reutilizarlos y compartirlos.

Módulos

Sobre REA

Aprende el qué, el por qué y el cómo de los REA.

Docencia

Aplica prácticas abiertas de enseñanza y aprendizaje en sus cursos.

Curación

Encuentra y evalúa REA para usar y compartir.

Creación

Crea y adapta REA para la enseñanza y el aprendizaje.

Licencias

Conoce y aplica las licencias abiertas.

Colaboración

Colaborar con colegas y estudiantes en la elaboración de los REA.

Defensa

Comunica de manera efectiva sobre el valor de los REA.

Sostenibilidad

Influencia de la perdurabilidad y éxito de los REA.

<https://rebiun.libguides.com/GuiaREA/KitREA>

06

Referències bibliogràfiques

Atkins, D.E., Brown, J.S., & Hammond, A.L. (2007). **A review of the open educational resources (OER) movement: Achievements, challenges, and new opportunities.** <http://www.hewlett.org/uploads/files/ReviewoftheOERMovement.pdf>

Butcher, N. (2011). **A basic guide to open educational resources (OER).** Vancouver, Canada: Commonwealth of Learning, and Paris, France: UNESCO. <http://www.col.org/oerBasicGuide>

Creative Commons. (n.d.). **About the licences.** <http://creativecommons.org/licenses/>

Green, C. (2014).. **Keynote Cable Green.** <https://www.slideshare.net/COHERE2012/keynote-cable-green-october-2014>

New Media Consortium - NMC (2017). **Horizon Report Library Edition: 2017.** <https://www.nmc.org/publication/nmc-horizon-report-2017-library-edition/>

Okamoto, K. (2013). **Making Higher Education More Affordable, One Course Reading at a Time: Academic Libraries as Key Advocates for Open Access Textbooks and Educational Resources,** *Public Services Quarterly*, 9 (4), 267-283. DOI:[10.1080/15228959.2013.842397](https://doi.org/10.1080/15228959.2013.842397)

Pitt, R., Farrow, R., Jordan, K., de los Arcos, B., Weller, M., Kernohan, D., & Rolfe, V. (2019). **The UK Open Textbook Report 2019. Open Education Research Hub.** The Open University (UK). <http://ukopentextbooks.org/wp-content/uploads/2019/05/UK-Open-Textbooks.pdf>

REBIUN. (2019). **Recursos educativos abiertos: estado de la cuestión y pautas para su impulso en las universidades españolas.** Informe de REBIUN Línea 3 (3er. P.E.). Grupo de Repositorios. <http://hdl.handle.net/20.500.11967/243>

Santos-Hermosa, Gema; Estupinyà, Eva; Nonó-Rius, Brigit; París-Folch, Lidón; Prats-Prat, Jordi (2020). **Open educational resources (OER) in the Spanish universities.** *Profesional de la información*, v. 29, n. 6, e290637. <https://doi.org/10.3145/epi.2020.nov.37>

Santos Hermosa, G. (2019). **La educación abierta en Europa: avances, integración con la ciencia abierta y rol bibliotecario.** *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, 43. DOI: 10.1344/BiD2019.43.27

Santos-Hermosa, G. (2018). **The Role of the Academic Libraries in MOOCs**. In G. Ubachs; L. Konings (Eds.). *The 2nd Envisioning Report for Empowering Universities*, pp. 48-51. Maastricht: European Association of Distance Teaching Universities.
[http://empower.eadtu.eu/images/report/The Envisioning Report for Empowering Universities 2nd edition 2018.pdf](http://empower.eadtu.eu/images/report/The%20Envisioning%20Report%20for%20Empowering%20Universities%202nd%20edition%202018.pdf)

Santos-Hermosa, G.; Ferran-Ferrer, N.; Abadal, E. (2017). **Repositories of open educational resources: an assessment of reuse and educational aspects**. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning (IRROLD)*, 18 (5), 85-120. DOI: [10.19173/irrodl.v18i5.3063](https://doi.org/10.19173/irrodl.v18i5.3063)

Santos-Hermosa, G.; Ferran-Ferrer, N.; Abadal, E. (2012). **Recursos educativos abiertos: repositorios y uso**. *El profesional de la información*, 21, 136-145. DOI: <http://dx.doi.org/10.3145/epi.2012.mar.03>

Subdirección Nacional de E-Learning (2016). **Matriz de Recursos educativos**. <http://www.ucc.edu.co/e-learning>

UNESCO (2015). **A Basic Guide to Open Educational Resources (OER)**. <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002329/232986s.pdf>

UNESCO (2015). **Directrices para los Recursos Educativos Abiertos (REA) en la Educación Superior**.
<http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002328/232855s.pdf>

UNESCO (2019). **UNESCO Recommendation on Open Educational Resources (OER)**. <https://en.unesco.org/news/unesco-recommendation-open-educational-resources-oer>

Wiley, D. (2014). **Refining the Definition of “Open” in Open Content**. *Iterating toward openness*.
<http://opencontent.org/blog/archives/3442>